

som faste Eiendomsbesiddere. Det har saaledes oftere været Tilfældet, at Kommunerne have maattet svare en højere Rente. Jeg skal i saa Henseende henvise til, hvad Forholdet var i Livrenteanstalten for et Par Aar siden. Om det er saaledes nu, veed jeg ikke, men hvad det var dengang, kan det vel blive igjen. Ved Livrenteanstalten var Forholdet det, at medens private Eiendomsbesiddere kunde faae Laan hos Anstalten til $4\frac{1}{2}$ pCt. Rente, saa kunde Kommunerne ikke faae dem ringere end til 5 pCt. Der er blevet sagt, at Grunden dertil var den, at Kommunerne ikke frembød nogen reel Sikkerhed, og derfor ønskede Livrenteanstalten ikke at have med dem at gjøre. Men selv hvor Kommunerne kunne staa med reel Sikkerhed for de Laan, de ville optage, have de ligesuldt med Hensyn til Rentens Størrelse, fordi de vare Kommuner, været ugunstigere stillede end de faste Eiendomsbesiddere. Jeg veed saaledes et Tilfælde — det er en 7—8 Aar siden — hvor en Kommune skulde laane 100,000 Kr. Den henvendte sig til Livrenteanstalten med Spørgsmaal, om den kunde faae Pengene, og den fik da det Svar: Ja, den kunde faae dem til 5 pCt. Der blev saa henvist til, at Livrenteanstalten dengang i Almindelighed gav Laan til faste Eiendomsbesiddere til $4\frac{1}{2}$ pCt., og at Kommunen ikke ønskede at laane qua Kommune, men som Eiendomsbesidder; dens Pant vilde frembyde fuld Sikkerhed, idet det efter Burderingsforretning, foretagen i Henhold til Lov af 19de Marts 1869 havde en Værdi af 398,000 Kr., altsaa omtrent det 4-Dobbelte af Laanet. Den bad derfor som Eiendomsbesidder om et Laan af 100,000 til $4\frac{1}{2}$ pCt., men der blev svaret: Nei, det kunde den ikke faae, fordi den var Kommune. Nu kunde man maaste tro, det laa i, at Pantet havde været af en mindre tilfredsstillende Bestaafenhed, f. Ex. Skolebygninger, Gasværter, Fattiganstalt eller saadanne Bygninger, der nok kunde have deres Værdi, men som ikke lade sig realisere; men det var ikke Tilfældet. Pantet var af den bedste Kvalitet, hvilket viste sig derved, at man tilsidst opnaaede Laanet i Kjøbenhavn's Sparekasse mod den ommeldte Sikkerhed, og et Par Aar senere fik man af Legatmidler et yderligere Laan af 50,000 Kroner i det samme Pant. Her have vi altsaa et Tilfælde, hvor man, fordi man var Kommune, maatte betale en højere Rente end private Eiendomsbesiddere, skjøndt Sikkerheden egentlig maa siges at have været den samme. — Der er andre Retninger, hvori Kommunerne have været ugunstigere stillede. Det har været Tilfældet i Liv-

renteanstalten og ogsaa hos andre Pengeinstituter, at Kommunerne ikke have kunnet faae Laan, uden at disse bleve uopfidelige fra Debitors Side. Opfideligheden fra Kreditors Side lægger jeg mindre Vægt paa. Det har vist sig flere Gange under de senere Konverteringer, at Livrenteanstalten og andre Pengeinstituter have paaberaabt sig, at Debitor var bunden og kunde ikke konvertere Laanet. Jeg bebrejder ikke Institutterne, at de have gjort det. Jeg finder det utidigt, om man bebrejdede dem det. Hvis jeg selv havde staaet i Spidsen for et Pengeinstitut, som havde en saadan Ret, vilde jeg ogsaa have benyttet den; men jeg henviser kun til, at Kommunerne ofte have maattet vedtage denne Stipulation ved Laanene, og derved ere blevne ugunstig stillede. Dette er maaste ogsaa anderledes nu, men under andre Forhold kan det Samme komme igjen under den samme eller andre Former. Der er f. Ex. den bekjendte Maade, hvorpaa Landsmandshanken har laant ud. For noget over et Aar siden satte den Renten ned til $3\frac{1}{2}$ pCt.; saa kom der rigtignok dertil, at foruden $3\frac{1}{2}$ pCt. Rente skulde der svares $\frac{5}{16}$ pCt. Administrationsudgifter, saa at det blev $3\frac{13}{16}$. Det var et Tilbud, som blev gjort Kommunerne og benyttet i stort Omfang af dem. Men hvorledes forholder det sig dermed? For at faae Laan til saadan en lav Rente maa man i en længere Aarrække svare en højere Rente. Naar man f. Ex. vilde have Laanet til Forrentning og Afdrag med 5 pCt., hvad der, antager jeg, vilde vare 32 å 33 Aar, maatte man først i 4—5 Aar forinden svare 5 pCt. uden Afdrag. Det vil sige, Renten var i Virkeligheden højere end 4 pCt. Det lægger jeg nu ikke Vægt paa. Det Væsentlige er dette, at vedkommende Institut betingede sig ikke Uopfidelighed — thi opsigte kan man, saa snart man er naaet til den Periode, hvor Renten er $3\frac{1}{2}$ pCt., men man fikrede sig forud mod Opfideligheden ved at lade betale i Forveien, hvad det vilde koste, hvis man senere vilde opsigte. Det var i Realiteten det Samme. Jeg skal nævne en tredie Retning, i hvilken nogle Kommuner ere ugunstigere stillede end de private Eiendomsbesiddere, nemlig de smaa Kommuner. Jeg arrangerede sidste Vinter for den Amtskommune, for hvilken jeg staa i Spidsen, et Laan i Kjøbenhavn. Jeg henvendte mig til forskellige Pengeinstituter; der var imellem disse et, som jeg gif sidst til, fordi det var bekjendt, at det tog en Provision af Kommunerne; der var en mindre Kommune, som kort forinden havde kontraheret et Laan, og som havde maattet svare Provision. Da